

dövastidning^{1:2017}

**Torbjörn får ingen
personlig assistans**

Mo Gård folkhögskola i fokus

MINDY DRAPSAS DRÖM:

– Tyst Teater på Broadway

Upplev TM-Touch iPad från Tmeeting

Inbyggd videosvarare.

Positioneringstjänst för akuta situationer.

Video, ljud och realtidstext.

Synanpassad med stöd för braille.

Kostnadsfri TM-Mobile licens till dig som är Tmeeting brukare

Om du bryr dig om hög bild/ljud kvalitet kommer du att älska TM-Touch

Våra produkter kan förskrivas som tekniskt hjälpmedel i hemmet eller till arbetsplatsen av landstinget eller arbetsförmedlingen/försäkringskassan. Vi har videokommunikationslösningar för iPad, Android och Windows. För mer information om alla våra produkter, besök vår hemsida eller Facebooksida.

Journalistik istället för alternativa fakta

Vi lever nu i en tid där falska nyheter sprids som en löpeld på nätet och där genomarbetad journalistik avfärdas som lögnaktig. Bara för att ta ett par exempel: en av de maktfullkomliga personer som viftar bort uppenbara faktafel och lögner är USA:s nyvalda president Trump. Istället framhålls alternativa fakta. I öst har vi Rysslands president Putin som säger att det är västpropaganda när han tar del av besvärande uppgifter om sitt land. Samtidigt är det glädjande att efterfrågan på innehåll från seriösa medier som hör med båda sidorna och strävar efter att berätta sanningen ökar på många håll i så väl Sverige som omvärlden. I just den här tiden är journalistiken viktigare än någonsin. Det gäller även lilla DT. Seglivade myter sprids ännu om att språkutveckling förutsätter att man kan höra och tala och att teckenspråket har sina begränsningar. Vårt uppdrag är att fortsätta ge en så nyanserad bild av verkligheten som möjligt. Verkligheten är sällan svartvit.

Från det ena till det andra. I höstas införde vi på DT en ny avdelning: Landet runt. Det är att vi besöker en dövförening i varje nummer. Hittills har vi hälsat på tre dövföreningar: Dalarna, Gävleborg och Uppsala. Som bekant är det väldigt olika hur det går för dövföreningarna i Sverige. Några kämpar för att överleva, andra är välmående och ser nya medlemmar strömma till. Vad är det som gör att en förening lyckas? Vilka utmaningar har de och hur löser de dem? Hur ser framtiden ut för dem? Frågorna försöker vi reda ut i serien Landet runt. Vill din dövförening få besök av DT? Välkommen att kontakta redaktionen@dovastidning.se. Berätta vad ni har för program den närmsta tiden – vi kommer gärna när det är någon aktivitet. Vi ser fram emot att träffa glada medlemmar.

Trevlig läsning av årets första Dövas Tidning-nummer!

NICLAS MARTINSSON
REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE

innehåll

I korthet	4
Torbjörn nekas assistans	5
Reaktioner på skolutredning	6
Mindre tolkbrist i Örebro	7
Tolk på internationella tecken	8
Äldreboende i Örebro	9
Mo Gård folkhögskola växer	10
Mindy till Tyst Teater	12
Landet runt: Dalarna	13
Vad händer år 2017?	14
Bokrecensioner	16
SDR:s valberednings förslag	18
Förbundsnytt	20
Unga dövas zon	22
Insändare	24
Krönika	26

TIDSKRIFT FRÅN SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND

Nr 1/2017

Fredrik Schreiber gav ut det första numret av DT i Lund den 6 juni 1891 med skräddaren Ola Zommarin som förläggare.

Manusstopp: Utgivning:
Nr 2: 31 mars 20 apr
Nr 3: 12 maj 1 juni
Nr 4: 18 aug 7 sep
Nr 5: 6 okt 26 okt
Nr 6: 17 nov 7 dec

REDAKTION:
Dövas Tidning
Rissneleden 138, 5 tr.
174 57 Sundbyberg
redaktionen@dovastidning.se

Redaktör & ansvarig utgivare:
Niclas Martinsson
073 833 30 60 (sms)
niclas.martinsson@dovastidning.se
Layout: Niclas Martinsson & Linda Stål
Korrektur: Helena Fremnell
Omslagsfoto: Niclas Martinsson
Form: Formligen.se

PRENUMERATION/ UTEBLIVEN TIDNING:
Kontakta
prenumeration@dovastidning.se
Prenumerationspris: 300 kr/år

Facebook: facebook.com/dovastidning
Twitter: @dovastidning

ANNONSER:
Bokas och lämnas till:
annons@dovastidning.se
0506 300 58 eller 0730 562 169
Förenings- och internannonser bokas och lämnas till:
redaktionen@dovastidning.se

Upplaga: 5000 ex
Tryck: Februari 2017
Carlshamn Tryck & Media ab
ISSN 1402-1978

dovastidning.se

FOTO: TWENTIETH CENTURY FOX

Dubbade barnfilmer kan även komma att textas på biografer

● Ett stort problem för döva och hörselskadade föräldrar är att de inte hänger med när deras hörande barn tar del av utländska barnfilmer på bio som dubbas till svenska och därmed är utan text. Men nu har ett stort filmbolag, Twentieth Century Fox, beslutat att förse sina dubgade barnfilmer med text. Då kan biograferna visa dem med text. HRF har kontaktat övriga filmbolag, Disney och United International Pictures. Inget av dem är ännu villigt att texta barnfilmerna, skriver Auris. Disney svarar att de tittar globalt på olika tekniska lösningar och UIP hänvisar till tidsbrist och tekniska problem, men uppger att de jobbar med frågan.

Rejäl höjning av tolkstödet

● Tidigare kunde arbetsgivare bara få 50000 kronor per år av Arbetsförmedlingen (AF) om de hade någon anställd som behövde tolk till sin fortbildning. Stödet heter Stöd till tolkkostnader i samband med utbildning för anställda. Fr.o.m. den 1 februari är stödet höjt: 150000 kronor/år per person. "AF har efterfrågat denna höjning under många år och är mycket glada över det höjda beloppet. Höjningen torde främst ha en positiv påverkan för personer med exempelvis ledande befattningar, vissa egenföretagare eller andra som har stora behov av fortbildningar där tidigare belopp i vissa fall varit hämmande", säger Andreas Westin vid AF.

FOTO: NICLAS MARTINSSON

Nu kan Gotlandsturister också få guidade turer på teckenspråk

● Tre gotländskor har startat företaget Turkosa visioner i vilket de erbjuder guidning på Gotland. "Det kommer hit många turister till ön som har behov av teckenspråkstolkning men det finns inga guider som kan teckenspråk", säger Sanna Jonsson till P4 Gotland. Hon, Monica Andreasson och Pernilla Larsson ska gå kurser i guidning. Förhoppningen är att den nya kryssningskajen ska leda till fler potentiella kunder och att rederier, resebyråer, museer och hotell uppmärksammar deras tjänster. "Vi känner att det här är jätteviktigt. Att Gotland blir tillgängligt för alla och att man kan vara här på lika villkor", säger Sanna Jonsson.

Helga Stevens blev inte talman

● En av de två döva EU-parlamentarikerna, Helga Stevens från Belgien, kandiderade till posten som talman för EU-parlamentet. I mitten av januari var det val av talman. Hon förlorade omröstningen då hon kom trea i de tre första omröstningsomgångarna där sex kandidater slogs om posten. I den fjärde omgången var det bara två kandidater, som knipit flest röster i de första omgångarna, kvar. Antonio Tajani från Italien vann till slut. Helga Stevens blev erbjuden att vara en av de 14 vice talmännen. Men hon tackade nej. Anledningen var att hon ville följa sin slogan, No backroom deals with me (ung. inga hemliga förhandlingar med mig).

FOTO: ZUM

Kassandra Wedel gjorde en Nyle – vann tysk danstävling

● I slutet av förra året vann döva Kassandra Wedel danstävlingen, Deutschland Tanz (Tyskland dansar). Det motsvarar amerikanska Dancing with the Stars, som döva Nyle DiMarco vann ifjol. 31-åriga Kassandra Wedel från Bayern har dansat sedan hon var tre år gammal. Under danstävlingen blev juryn imponerad av henne. "Kassandra, jag älskar dig för att du dansar från hjärtat", sade en av jurymedlemmarna under semifinalen enligt RTL. Själv sade Kassandra Wedel att hon dansade för alla döva i världen. Såvitt DT vet finns det nu tre döva i världen som vunnit danstävlingen i sitt respektive land. Den tredje är Laura Levita Valyte från Litauen.

7 → 3

Myndigheten för yrkeshögskolan har beslutat att tre folkhögskolor får fortsätta bedriva utbildning i teckenspråks- och dövblindtolkning. Det är Fellingsbro (Örebro), Södertörn (Stockholm) och Västankvik (Leksand). Fyra andra folkhögskolor ska avveckla sin tolkutbildning. Läs mer på Förbundsnytt-sidan 21.

DÖVHETEN

© VIKTOR JÄDERLUND

Torbjörn hindras från att vara en bra pappa

Torbjörn Svensson från Höganäs har dövblindhet och vill kunna vara en god pappa åt sina två småbarn. Men hans kommun säger nej till att ge honom personlig assistans.

– De vill inte försöka sätta sig in i hur det är att ha dövblindhet, säger han.

På senare tid har det varit mycket uppmärksamhet i media om att det blivit allt svårare att få rätt till LSS*-insatser på grund av att handläggare gjort snävare bedömningar än tidigare. Exempel på insatser är personlig assistans och ledsagning.

Kommunen har ansvar om behovet av LSS-insatser uppgår till högst 20 timmar i veckan och om det gäller grundläggande behov. Staten, med sin försäkringskassa, träder in om behovet överstiger 20 timmar/vecka.

En statlig utredning om LSS har blivit tillsatt och pågår nu fram till nästa år. Den ska bl.a. se över assistansersättningen. Trots att utredningen inte är klar har Försäkringskassan redan fått order av regeringen att sätta stopp för de skenande assistans kostnaderna.

Många kommuner runt om i landet har också en ansträngd ekonomi. Därför gör de allt snävare bedömningar, vilket drabbar en rad personer med funktionsnedsättning i behov av assistans. En av dem är Torbjörn Svensson. Han säger:

– Det är så tydligt att ekonomin styr, inte vilka behov jag har.

Förra året skilde han sig. Han och hans exfru vill kunna ha gemensam vårdnad om barnen: Alva, 5 år och Hugo, 2 år. För att Torbjörn ska kunna vara som vilken pappa som helst har han ansökt om personlig assistans upp till fyra timmar om dagen, klockan 7-8 på morgonen och 16-19 på eftermiddagen, varannan vecka.

– Assistenten är till för att min hörsel och syn inte räcker till och för barnens säkerhet. Jag kan ju inte se eller höra om de springer iväg och gör något dumt, de är precis som alla andra barn. Och jag vill också exempelvis kunna ta dem till en lekpark, säger Torbjörn.

Men kommunen gav avslag. Det skäl som uppgetts är att kriterierna för de grundläggande behoven inte är uppfyllda. Detta eftersom Torbjörn kan äta, klä på sig och tvätta sig själv. Vidare har han god verbal förmåga och tekniska hjälpmedel i hemmet. Han har även 20 timmars ledsagning i månaden och rätt till hemtjänst som städning och tvätt varannan vecka, lyder motiveringen.

– Det är en stor sorg för mig, barnen och exfrun att jag inte kan vara den pappa jag vill. De största offren är barnen, säger han.

I kommunens motivering finns det inte heller något barnperspektiv med, bara att han kan ansöka om kontaktperson med stöd av socialtjänstlagen, vilket han gjort. Nu har han rätt till

kontaktperson endast varannan onsdag och varannan helg.

– Det är ett sätt för kommunen att kringgå LSS och slippa betala för assistans, säger han som också tycker att kommunen bryter mot barnkonventionen och konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Torbjörn Svensson är innerligt trött på att behöva kämpa för att ha rätt till assistans. Han har redan fört, och för fortfarande, två andra kamper: mot färdtjänsten som vägrar skicka sms till honom om de är försenade, och mot Tolkcentralen i Skåne som blivit allt hårdare på att skilja på tolkning och ledsagning.

En annan process som han fick vara med om var att kommunen först beslöt att han inte tillhörde personkretsen för LSS. Det togs upp i förvaltningsrätten och de gick på Torbjörns linje. Därmed ändrade kommunen sitt beslut.

– Det är så energikrävande att behöva kämpa, säger han som är less på handläggare som inte vill lära sig eller försöka förstå hur det är att ha dövblindhet.

Han ska göra en ny ansökan och då använda andra argument.

Amanda Lindberg, ordförande för Förbundet Sveriges Dövblinda (FSDB), säger om Torbjörns fall:

– Vi tycker att Höganäs kommun har fattat ett felaktigt beslut eftersom det ingår i föräldrarollen att kunna kommunicera med sina barn, vilket vi anser är ett grundläggande behov. Det handlar om barnens säkerhet och trygghet.

Både hon och Torbjörn Svensson uppger att det finns föräldrar med dövblindhet som fått rätt till personlig assistans i andra kommuner. Amanda Lindberg på FSDB säger att det beror väldigt mycket på vilken kompetens handläggaren har kring dövblindhet.

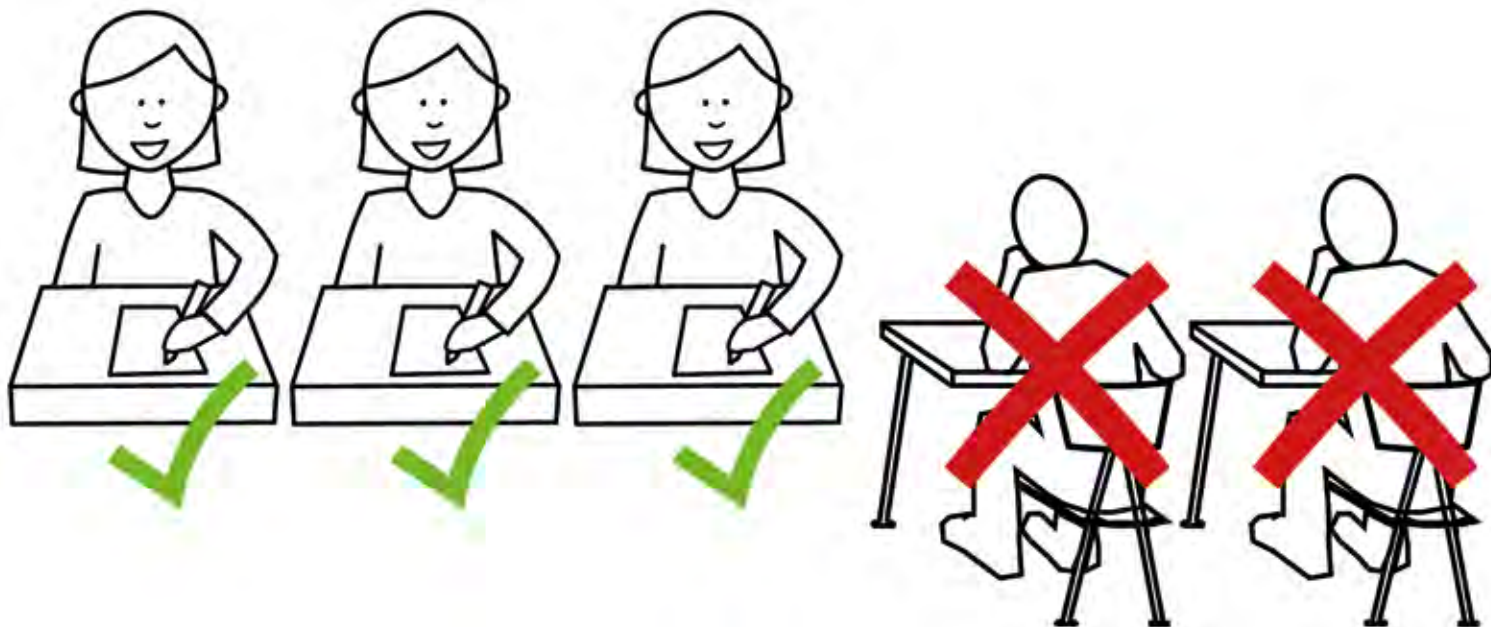
Förbundet Sveriges Dövblinda anser att det är ett grundläggande behov att kunna kommunicera med sitt barn. Vad har ni för kommentar till detta?

– Vi kommenterar inte enskilda ärenden på grund av sekretesslagstiftningen, säger Cecilia Lindestam-Viecke, enhetschef vid socialförvaltningen, Höganäs kommun.

Jag förstår men jag ställde medvetet en allmän fråga.

– Jag tycker inte att jag kan svara allmänt på frågan utan att beröra det specifika ärendet då det är individuella bedömningar.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

Nu finns fem statliga specialskolor för döva och hörselskadade i Sverige. Skolutredningen föreslår att minst två av dem ska stänga.

Reaktioner på skolutredningen

I förra numret skrev vi om den statliga skolutredningen. Den föreslår bl.a. att högst tre teckenspråkiga specialskolor inrättas för att skapa mer levande teckenspråksmiljöer och för att fler ska gå integrerat i en skola nära hemmet. Över 80 organisationer och myndigheter har svarat på remissen. DT har citerat ur några av remissvaren.

"Utredningen föreslår en förstärkt rätt till undervisning i teckenspråk för alla elever inom grundskole- och gymnasieskoleutbildningen som har behov av det. Barnombudsmannen välkomnar förslaget, men ställer sig samtidigt tveksam till om det är rimligt att tro att det ska finnas lärare som täcker det behovet"

BARNOMBUDSMANNEN

"Vi välkomnar utredningens förslag att stärka rätten till teckenspråk och att fullt ut jämställa teckenspråket med de nationella minoritetsspråken. Mångspråkighet är en tillgång för samhället!"

SVENSKA LOGOPEDFÖRBUNDET

"SKOLINSPEKTIONEN är positiv till att målgruppsdefinitionen för specialskolan förtydligas. Verksamheten i specialskolan kommer därigenom ges större möjlighet att möta de aktuella elevernas behov"

"Formuleringen behov av teckenspråk förekommer frekvent i utredningen. En konsekvens av denna formulering är, att om det inte föreligger ett behov av teckenspråk hos eleverna behöver de inte lära sig språket. Vi menar att ett sådant tankesätt har en hämmande effekt på elevernas utveckling"

SPRÅKRÅDET

"Utredaren anger som huvudsyfte med förslagen att begränsa elevgruppen i specialskolan genom att definiera hur eleverna i en framtid kommer att behöva teckenspråk. Utredningen i de förslag som läggs leder inte till att stärka ett språk utan till begränsningar.

Utredaren borde i stället ha gått steget fullt ut och hittat formuleringar som stödjer de elever som ser teckenspråket som en resurs i sitt lärande. Specialpedagogiska skolmyndigheten arbetar som utgångspunkt efter att talspråk och teckenspråk kompletterar varandra – inte hindrar som utredningen i vissa avsnitt kan ge intryck av"

SPSM

"Den föreslagna geografiska spridningen av specialskolorna kan dock leda till en snedfördelning av tillgång till teckenspråkiga skolmiljöer i Sverige"

STOCKHOLMS UNIVERSITET

"BARNPLANTORNA delar utredarens förslag om att barn ska tas emot i specialskolan endast om de har behov av en tvåspråkig undervisning i en teckenspråkig miljö"

"Hörselskadade elever måste ha möjlighet att få lära sig teckenspråk. De som har behov av teckenspråkig skolmiljö måste även fortsättningsvis kunna välja att gå i specialskolan även om de väljer att få undervisning på talspråk"

HÖRSELSKADADES RIKSFÖRBUND

"Utredningen uppger att '... andelen elever med dövhet, som är helt beroende av teckenspråket, minskar.' Vi anser att definiera "dövhet" endast utifrån att inte kunna höra ens med teknik är direkt kränkande. Eleverna hör ingenting när tekniken inte fungerar och dövhet handlar om så mycket mer än bara förmågan att inte höra överhuvudtaget"

DHB

"Utredningens målgruppsbeskrivning och förslag har utgått från ett medicinskt och audiologiskt perspektiv, framför ett språkligt, och grundar majoriteten av förslagen utifrån föreställningen att en skolgång i kommunal verksamhet är den bästa lösningen för stora delar av målgruppen. SDR och SDUF har svårt att se hur förslagen om vilka elever som ska få tillgång till teckenspråkig miljö harmoniserar med Språklagen och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning"

SAMMANSTÄLLNING: NICLAS MARTINSSON ILLUSTRATION: LINDA STÅL

Nu blir det mindre tolkbrist i Örebro

Förra sommaren slutade Tolkcentralen i Örebro ha hand om förmedlingstjänsten Bildtelefoni.net. Då sköt tolkbristen i höjden.

I år får Tolkcentralen mer pengar av regionen så att invånare i Örebro län kan få tolk oftare.

–Det är väldigt positivt, säger Johanna Carlsson, Dövas Förenings i Örebro representant i tolkbrukarrådet.

Den 1 juli förra året övertogs Bildtelefoni.net av ett privat företag. 41 tolkar anställda på Tolkcentralen i Örebro blev uppsagda. Effekterna blev omedelbara. Under perioden juli-december 2016 kunde drygt vart tionde tolkuppdrag inte genomföras. Det var nästan dubbelt så många som under samma period året före.

DT har tidigare skrivit om hur tolkanvändare drabbats av ökad tolkbrist. T.ex. kunde barn inte få tolk till sin simskola. Ett annat fall som väckte uppmärksamhet i media var att en grupp personer med dövblindhet inte fick tolk till sitt julbord. Anledningen var att så kallad fritidstolkning hade lägst prioritet. Tolkcentralen måste prioritera de tolkuppdrag som hade högre prioritet, t.ex. läkarbesök och arbetsplatsträff.

Organisationer som FSDB och SDR ansåg att det inte skulle påverka vardagstolkningen när Tolkcentralen förlorade Bildtelefoni.net. Ändå skedde det, vilket de kritiserade.

Nu får Tolkcentralen drygt 3 miljoner kronor mer av Region Örebro län. Magnus Sjögren, chef för Tolkcentralen, berättar att de är glada över att kunna anställa upp till cirka nio nya tolkar fram till årets slut. Och att tolkbristen förmodas kunna minska till samma nivå som under 2015 då den var drygt 6 procent.

Nästa år väntas de få ytterligare 2,2 miljoner kronor.

– Det är enbart positivt att politiker ser att tolkbristen har ökat och därför skjuter till mer pengar till Tolkcentralen så att vi kan delta i samhället som alla andra, säger Johanna Carlsson.

Tolkcentralen i Örebro har betydligt högre försäljningsintäkter än andra tolkcentraler i landet. 30 procent av intäkterna var från försäljningsverksamheten (exklusive Bildtelefoni.net) år 2015. Snittet i landet var 8,7 procent, enligt Nysam.

Tolkcentralen i Örebro tolkar också åt Örebro kommun, universitetet, och TV4 via ett privat bolag som de har avtal med. Magnus Sjögren förklarar för DT att alla tolkcentraler har en viss överkapacitet. Med det menas att det alltid finns luckor i tolkarnas arbetsscheman då tolkanvändarnas behov varierar över året. Ibland står en tolk ledig. Därför är det enligt honom bra att kunna utnyttja luckorna genom att sälja tjänster till andra. På så vis kan en tolkcentral anställa fler tolkar, bli effektivare och billigare.

– När Tolkcentralen får effektivitetsvinster omvandlar vi

Tolkcentralen i Örebro ska anställa upp till nio nya tolkar under året.

detta till mer vardagstolkning, inte till vinster. Detta har varit en framgångssaga vid Tolkcentralen i Örebro och en idé som vi ständigt jobbar med. Målet för oss är att skattebetalarna skall få maximal nytta för sina insatta pengar i form av tolkning, säger Magnus Sjögren.

DT har begärt uppgifter som visar att under andra halvåret 2016 var tolkbristen så låg som 1 procent på Örebro universitet.

Hur kunde tolkbristen vara 10 gånger lägre på universitetet än på vardagstolkssidan?

– Akuta uppdrag är en vardag för oss, universitetets uppdrag har relativt sett lång planeringshorisont, säger Magnus Sjögren och förklarar att det är precis tvärtom: universitetet stjälar inte tolkar från vardagstolkssidan.

– Skulle vi inte ha universitetsuppdraget skulle effektivitetsförluster uppstå varmed antalet genomförda vardagstolksuppdrag skulle minska.

Ni har sagt till DT tidigare att om ni förlorar avtal med kommunen och universitetet så måste ni säga upp ännu fler tolkar och tolkbristen ännu bli högre. Hur arbetar ni för att minska sårbarheten?

– Vi kommer att fortsätta att hitta sätt som gör verksamheten effektiv och hitta nya lösningar inom en rad olika områden. Till detta har vi även slagits för att Tolkcentralen i Region Örebro län skall få ytterligare resurser, något som hör sammans av den politiska nivån. Detta minskar givetvis sårbarheten och gör att vi kan nå samma resultat gällande vardagstolkning utan Bildtelefoni.net, svarar Magnus Sjögren.

Om att Tolkcentralen i Örebro är extra sårbar då de har en stor andel externa intäkter säger Johanna Carlsson att det är en risk de tar:

– Men ur tolkanvändarnas perspektiv är det positivt att de kan skapa arbetstillfällen för tolkar och att vi därmed får mer tolkning.

Hon, som också är styrelseledamot i SDR, är helt enig med förbundet om att en nationell tolktjänst bör komma till stånd med en ingång där tolkanvändare kan beställa tolk till alla sammanhang. Så tolktjänsten blir lika i hela landet, nu är det så att hur ofta man får tolk beror på vilket landsting man bor i.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: REGION ÖREBRO LÄN

Utbytesstudent i Sverige:

– Jag hade tolk på internationella tecken

Italienaren Alessandro Abbate var utbytesstudent på Handelshögskolan i Göteborg fram till januari i år. Såvitt DT vet var han bland de första döva, om inte den första, som studerade med internationella tecken-tolkar i Sverige.

Alessandro Abbate studerade finansiell ekonomi vid Handelshögskolan i Göteborg i ett halvår som en del av utbytesprogrammet Erasmus. Annars går han på Luiss, ett privat universitet i Rom.

Förra våren skulle han bestämma sig för var han ville läsa utomlands. Förväntansfullt tog han reda på vilka universitet i Europa som hade avtal med Luiss och kunde erbjuda tolkning på internationella tecken. Av 15 universitet hade 6 bara nationella teckenspråkstolkar. 2 svarade att de möjligtvis skulle kunna ordna men måste undersöka vidare. Det enda som gav ett klart besked var Göteborgs universitet. Så valet föll på dem.

– Jag hade också hört andra italienska utbytesstudenter tala gott om Göteborgs universitet. Så beslutet kändes rätt, säger han.

I Rom har han endast en teckenspråkstolk åt gången. Alltså tolkar hon hela föreläsningen ensam. I övrigt är Alessandro ofta utan tolk, t.ex. när han pratar med sina klasskamrater och lärare.

När han landade på flygplatsen Landvetter väntade ett möte som var honom främmande.

– Jag kände mig så funktionshindrad då, säger han och skrattar.

Två svenska tolkar mötte honom. Sedan följde en av dem efter hans buss i vilken han färdades tillsammans med andra utbytesstudenter till studentbostäderna. Tolken var med när hyresvärderna förklarade hur saker och ting fungerade. Dagen därpå var det en guidad tur i staden och på universitetet.

– Vi besökte t.ex. apotek och Telia. Jag var också på hörselhabiliteringen för att låna en väckarklocka med vibrationsfunktion.

Efter drygt en vecka kände han sig inte längre funktionshindrad. Han fick en bra kontakt med sina tre hörande teckenspråkstolkar som turades om att jobba två och två. Den ena tolken hade tidigare tolkat i internationella sammanhang, t.ex. vid Deaflympics. De två andra hade lätt för att anpassa sig och lärde sig internationella tecken snabbt.

– Om det inte finns något specifikt tecken så kommer vi på egna tecken eller lånar tecken från antingen det italienska eller svenska teckenspråket. Vi har ett bra samarbete.

När DT mötte honom hade han studerat i Göteborg i fem månader. Allt hade flutit på väl. Han hade hittills bara fått toppbetyg: A på alla tentor och redovisningar. Han hade också börjat lära sig svenskt teckenspråk och fått döva svenska kompisar. Vidare fick han lära känna andra utbytesstudenter vid Handelshögskolan. Svenska klasskamrater var trevliga men lite reserverade.

– De kanske bara är bekväma av sig och vill hellre tala svenska med varandra.

På frågan hur Handelshögskolan skiljde sig från Luiss svarade han: varje kurs avslutas med en (hem)tenta. På det tillkommer inlämningsuppgifter. I Italien läser man tre-fyra olika kurser samtidigt varje termin. I slutet av terminen har man stora tentor.

– Det är lite stressigt att plugga till en tenta efter varje avslutad kurs. Men totalt sett är det varken svårare eller lättare här.

Vad är utmärkande för Sverige? Alessandro har bl.a. lagt märke till att det är vanligt med pappor som kör barnvagn och att svenskar äter tidig lunch och middag. Det finns en sak som fått honom att tänka om tack vare Sverige. Tidigare ville han jobba med ekonomi på bank eller företag. Nu funderar han på att istället bli lärare för döva ungdomar.

– Jag besökte Örebro och blev inspirerad av det teckenspråkiga riksgymnasiet för döva där. Nu funderar jag på att starta en gymnasieskola eller motsvarande för döva i Italien. Jag kan t.ex. undervisa i företagsekonomi, säger Alessandro leende. Han vill förbättra skolsystemet för döva i sitt land.

Om allt går vägen tar han mastersexamen i finansiell ekonomi senare i år. Till vardags är han också generalsekreterare för italienska dövungdomsförbundet. DT har frågat European Deaf Students' Union (EDSU) om de vet andra döva som studerar med internationella tecken-tolkar. De kan ännu inte svara utan ber om att återkomma efter sitt styrelsemöte i slutet av mars.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

Äldreboende väntas öppna i Örebro 2018

Nästa år byggs ett nytt vårdboende* för teckenspråkiga i Örebro om kommunens planerare får som de vill. Kommunen satsar också på att anställa teckenspråkiga undersköterskor.

Tillsammans med en teckenspråkig referensgrupp har Örebro kommuns planerare lagt fram ett förslag på vårdboende i Örebro för teckenspråkiga. Förslaget är godkänt av Örebro kommun, som skickat ärendet vidare till Örebro Stadsbyggnad för beslut om bygglov. Handläggaren Josefin Hane säger att det inte finns något bestämt datum för när beslutet kommer att fattas men att remisstiden gick ut i slutet på januari.

– Beroende på vad remissinstanserna säger så kan ärendet alltså behöva kompletteras men om allt flyter på så förväntas beslut inom de närmsta veckorna, tillägger Josefin.

– Detaljerade ritningar för boendet finns men är inte offentliga, säger Tommy Krångh, sakkunnig från Örebro kommun.

Han har funnits med under hela processen och berättar att kommunen tillsatt en referensgrupp med fyra teckenspråkiga personer för att lyssna till deras önskemål. En av representanterna, Maggie Sundström, ordförande i Örebro Dövas Pensionärsförening, säger att Tommy Krångh varit och är en viktig nyckelperson. Tommy har varit drivande i att referensgruppen kunnat vara närvarande redan från början och på så sätt kunnat påverka planerna utifrån referensgruppens önskemål.

– I dag har vi en god dialog med Örebro kommuns planerare via Tommy och snart kommer vi även att få träffas allesammans när det är dags för byggstart, berättar Maggie.

Referensgruppen har bl.a. kommit med önskemål om hur lokalerna ska ritas och anpassas till de boende, hur personalomsättningen ska se ut och hur färgsättningen ska vara.

Utifrån planernas och referensgruppens arbete har följande förslag nu antagits i Örebro kommun: vårdboendet ska ligga i Karlslund på väster i Örebro och börja byggas år 2018. Avdelningen för teckenspråkiga kommer att ligga på femte våningen och inrymma 16 vårdplatser, varav 8 för demenssjuka. Hyran ska vara inkomstbaserad och i personalen ska 50% vara döva och 50% hörselskadade, alla med undersköterskeutbildning.

Vad gäller undersköterskeutbildning så hoppas Tommy och Maggie att det faktum att vårdboendet öppnar ska främja möjligheter för nya utbildningar till döva och hörselskadade.

– Det är en bättre investering att utbilda döva och

Maggie Sundström, ordförande i Örebro Dövas Pensionärsförening.

hörselskadade till undersköterskor än att försöka utbilda hörande undersköterskor i svenskt teckenspråk, avslutar Tommy. Det är ännu inte klart om vårdboendet också kommer att ta emot äldre från andra kommuner än Örebro.

TEXT & FOTO: MARIA NORBERG

**Ett vårdboende skiljer sig från ett trygghetsboende eller seniorboende på det sätt att ett kommunalt beslut behövs för att du ska få boendeplats. Kontakta din biståndshandläggare i din hemkommun.*

Vill du ingå i SDR:s trupp till Almedalen 2017?

SDR deltar återigen i Almedalsveckan 2017 och det finns möjlighet för en till två medlemmar att ingå i SDR:s trupp. Vi är där den 2 till 6 juli och ska fortsätta lobba för "En bra start i livet" samt andra viktiga frågor. Vårt påverkansarbete sker bland annat genom möten med riksdagsledamöter, myndigheter och andra organisationer. Vi kommer också att delta i seminarier och workshops som berör döva medborgare.

Vill du vara en av oss i Almedalen? Är det dig vi söker? Då ska du göra en intresseanmälan! Vi står för resor och logi.

Gör din intresseanmälan **senast den 31 mars** till Jenny Ek på jenny.ek@sdr.org.

SDR:s trupp 2016 med representanter från SDUF och SDI.

Tomas Larsson, biträdande rektor, Carina Boman, rektor och Lars Vikinge, styrelseordförande.

Mo Gård folkhögskola finns nu på 5 orter

Mo Gård folkhögskola öppnade sin första enhet 1992 i Östergötland. Nu, 25 år senare, finns de på fyra andra orter också. DT har träffat biträdande rektor Tomas Larsson och frågat hur det går för dem.

I och med starten av Mo Gård folkhögskola i Örebro består Mo Gårds folkhögskoleförening nu av fem enheter: Norrköping, Stockholm, Åkarp, Göteborg och Örebro. En gemensam nämnare för dessa fem skolor är att all utbildning och bildning sker på svenskt teckenspråk, hos såväl personal som deltagare. Den första enheten bildades 1992 som en filial till Västansviks folkhögskola och låg på Mo Gård utanför Finspång, därav namnet på folkhögskolan. Skolan hade då fem deltagare. För tre år sedan flyttade de sin verksamhet till Norrköping. Fem år efter starten blev Mo Gård folkhögskola en självständig ideell folkhögskoleförening och 2007 startade de sin andra enhet i Stockholm. Skolan i Åkarp startade 2009 och skolan i Göteborg 2012. I dag studerar 163 deltagare vid de fem olika enheterna.

För att starta en ny enhet krävs att det finns ett uttalat behov i området i fråga samt att det finns en garanti att skolan kan erbjuda hög kvalitet på utbildningen och bildningen vad gäller teckenspråk och kunskaper. Utöver det är det av vikt att goda relationer skapas i området med olika samarbetsaktörer, förklarar Tomas Larsson, biträdande rektor på Mo Gård folkhögskola.

Samtliga kriterier uppfylldes i Örebro, varför folkhögskoleföreningen för ett par år sedan på allvar började planera inför starten av en folkhögskola i Örebro.

– Vi har inget självändamål och vill inte växa oss stora på bekostnad av kvaliteten, säger Tomas Larsson.

Istället menar Tomas att det är av största vikt att se till att

teckenspråket genomsyrar folkhögskolans verksamhet på alla plan. Därför är det ett krav att du som deltagare vid kurserna ska kunna svenskt teckenspråk. När du söker en kurs får du först träffa någon från skolan en gång för att se om skolan motsvarar dina förväntningar eller om de kan erbjuda dig det du behöver.

Mo Gård folkhögskola driver också uppdragsutbildningar. En uppdragsutbildning är en utbildning som drivs på uppdrag av någon aktör, som exempelvis Arbetsförmedlingen eller en gymnasieskola. En uppdragsutbildning öppnar upp för samarbetsmöjligheter med flera aktörer inom regionen där skolan ligger. Här ser Mo Gård folkhögskola hur behovet på marknaden ser ut och vilka aktörer som är aktuella bland mycket annat.

I Sverige finns i dag 155 folkhögskolor varav Mo Gård folkhögskola är en och Västansviks folkhögskola och Fellingsbro folkhögskola är två andra. Tomas Larsson menar att tillsammans så ger dessa tre folkhögskolor en breddad möjlighet för teckenspråkiga att söka sig till en utbildning på svenskt teckenspråk.

– Ju fler skolor för teckenspråkiga, desto fler valmöjligheter för deltagarna, menar Tomas Larsson.

I Åkarp, Göteborg och Stockholm startade man dessutom verksamheten i lokaler som delas med en annan folkhögskola i respektive stad, för att kunna samverka skolorna emellan.

TEXT: MARIA NORBERG FOTO: TINE HEDIN

Mo Gård AB och Mo Gård folkhögskola är två enskilda verksamheter utan inbördes koppling mer än namnet. De har olika styrelser, olika finansieringar och olika verksamhetsmål. Mo Gårds folkhögskoleförening har en medlem, Stiftelsen Mo Gård. En stiftelse som stiftades av bland annat FSDB och SDR år 2000.

Örebro har fått en ny folkhögskola

Från och med januari 2017 har teckenspråkiga personer möjlighet att läsa folkhögskolestudier i Örebro på Mo Gård folkhögskolas nyöppnade skola. Alexandra Royal och Tomas Nygårds är lärare på skolan och är entusiastiska över sina nya uppdrag.

– Tänk att få vara med från allra första början! säger de i mun på varandra.

Alexandra Royal och Tomas Nygårds har fått vara med och forma såväl lokalerna som undervisningen så att den ska passa deltagarna. När du går in i skolan möts du av en ljusgrå och grön atmosfär med öppna och visuellt anpassade ytor. Varje klassrum har frostade glasrutor, allrummet har en mörkgrå fondvägg och soffan är en klarröd klick.

På folkhögskolan läser i dag 10 deltagare på heltid, 1 på deltid och 14 seniorer på deltid. Seniorerna läser en datakurs och lär sig hantera olika program i datorn samt sociala medier. De andra deltagarna läser en allmän kurs som är mellan 1 och 3 år beroende på deltagarnas individuella behov. Skillnaden mellan en allmän kurs och gymnasiestudier är att i den allmänna kursen läser deltagarna tematiskt, vilket innebär att de fördjupar sig i ett tema under varje termin. Dessa teman är samma för samtliga fem folkhögskolor hos Mo Gård men dess ordning bestäms av skolorna själva. Just nu läser deltagarna i Örebro temat Internationalisering. Att undervisa tematiskt öppnar upp för längre och mer genomgående lektioner, något som både Alexandra Royal och Tomas Nygårds uppskattar.

Folkhögskolan invigdes i januari inför hundratals besökande gäster varpå undervisningen rivstartade. Trots detta upplever varken Alexandra Royal eller Tomas Nygårds någon stress.

– Med vuxna elever och en atmosfär där lektionerna inte avlöser varandra flera gånger per dag skapas ett lugn jag inte upplevt tidigare, säger Tomas Nygårds, som tidigare jobbat som gymnasielärare.

Till hösten 2017 hoppas man på att starta ännu en allmän utbildning och på längre sikt även en yrkesutbildning.

– Men vi arbetar efter parollen ”skynda långsamt”, lägger Alexandra Royal till.

Det faktum att Örebro redan har en folkhögskola för teckenspråkiga elever i Fellingsbro folkhögskola är inget som gått dem förbi. Alexandra Royal menar att de tidigt haft en god dialog med dem och har ambitionen att inte driva samma inriktningar på sina kurser eller yrkesutbildningar som de, utöver den allmänna kursen. Till skillnad från Västanviks folkhögskola hyser Mo Gård inga boendemöjligheter. Deltagarna behöver således ordna boende på egen hand.

TEXT: MARIA NORBERG FOTO: TINE HEDIN

Lärarna Alexandra Royal och Tomas Nygårds.

Nyinvigd lokal.

Deltagare & lärare på invigningen.

6 frågor till:

Mindy Drapsa, ny verksamhetsledare för Tyst Teater

Grattis till det nya jobbet som verksamhetsledare för Riksteaterns Tyst Teater! Hur känns det att du är teaterns första döva verksamhetsledare?

– Tack! Det känns väldigt roligt och är en fantastisk utmaning och möjlighet.

Egentligen ska man inte behöva säga ”Wow, nu anställer man en döv verksamhetsledare”. Jag vill dock inte diskutera varför Tyst Teater inte haft det förut utan ser hellre framåt. Det är bättre sent än aldrig.

Hur skulle du vilja utveckla Tyst Teater?

– Först vill jag se, lyssna och lära mig hur Tyst Teaters verksamhet fungerar. Jag vill bidra med mina kunskaper då jag själv har invandrarbakgrund, är döv och har teckenspråk som förstaspråk och betonar vikten av att tänka normkritiskt.

Sedan vill jag också vara med och utveckla så att Tyst Teater tar fram unika produktioner. Vi ska inte försöka efterlikna andra ”hörande” produktioner utan skapa något alldeles eget. Det gäller även om vi har kända ”hörande” manus. Vi ska bland annat fråga oss: vad kan vi tillföra det som är unikt för oss? Hur kan vi förstärka det visuella? Hur kan vi ha med Deaf Gain i produktionen?

Hur skulle du vilja utveckla Tyst Teaters internationella arbete?

– Mitt mål är att Tyst Teater ska fortsätta att vara en inspirationskälla för andra teaterhus i världen och att de kommer till oss för utbyte. Sedan vill jag också att vi ska försöka samarbeta med teaterhus som vi tidigare inte jobbat mycket med, t.ex. det ryska respektive det amerikanska teaterhuset. En dröm vore att amerikanska Deaf West Theatre och Tyst Teater har en gemensam produktion på Broadway i New York!

Vad har du för relation till teatervärlden?

– Många ser mig som en film- och tv-människa. Men jag började faktiskt med teater redan som sju år gammal. Stockholms Dövas Ungdomsråd hade pjäs varje år. Jag var då alltid med. Sedan var jag med på teaterfestivalen i Barcelona 1996. Jag måste säga att jag var stolt som fick stå på scenen samtidigt som den kända Tyst Teater-skådespelaren Mette Marquardsen. Debbie Rennie (känd kulturpersonlighet) regisserade oss då.

I klass 10 på Manillaskolan var jag regissör för skolpjäsen Askungen. Då sa dramaläraren Eva Hovergren att jag var duktig. Det sporrade mig.

När jag gick i gymnasiet i Örebro fanns det inte lika mycket teater i staden. Samtidigt började de digitala kamerorna komma på bred front. Så jag började producera korta dramafilmer istället. Jag fortsatte den vägen. Men nu kan jag säga att jag är tillbaka där jag en gång började.

Du kommer senast från produktionsbolaget Dramaski. Vad händer med din plats där?

– Jag är kvar som delägare och styrelseordförande. (Filip Burman är den andra delägaren. Han jobbar heltid i företaget, reds anm.)

Hur känns det att lämna Dramaski?

– Skönt och vemodigt på en och samma gång. Dramaski har fantastiskt duktiga anställda. Det har varit roligt att få vara med och se dem utvecklas. Samtidigt ska det bli skönt med ett ”fyrkantigt” arbete där jag har fasta arbetstider och semesterdagar. Som egenföretagare är det väldigt olika hur mycket jag jobbar respektive är ledig. Jag hoppas också att Tyst Teater möjliggör att jag blir sedd som Mindy, jag vill inte bli stämplad som Dramaski-Mindy för alltid.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: DRAMASKI

Maja Hellöre och Ingvar Edwall.

Turkos dalahäst.

Minnesstund på Dövtorget.

DT besöker Dalarnas Dövas Förening

Artikelserien Landet runt fortsätter. Den här gången hälsar vi på en dövförening som är starkt förknippad med dövrörelsens framväxt i Sverige: Dalarnas Dövas Förening.

När DT kommer på besök har DDF en minnesstund för Birgitta Töyrä (1950–2017). Hon hade varit medlem i 43 år och länge arbetat i Västansviks folkhögskolas kök. Många minns henne som en flitig föreningsbesökare. Tre av de som deltar i minnesstunden är Göran Persson, Willy Wänerskär och Anna Greta Ris.

Vad betyder dövföreningen för er?

– Det är viktigt att den här föreningslokalen finns. Här kan man bland annat få veta nyheter som berör döva eller själva berätta för andra vad man hört. Inget skvaller dock utan bara fakta, säger Göran Persson leende.

– Det är en plats där jag träffar vänner och umgås. Jag vill inte vara hemma hela tiden. Jag brukar vara med på hantverksträffar. Det är så roligt även om vi ibland bara är 3 personer, berättar Anna Greta Ris, som är den som sytt kuddarna (se bilden ovan) med olika klubbnamn på, t.ex. sportklubben Dalir.

– Det är en bra träffpunkt för att få nyheter och träffa vänner. Man har också möjlighet att påverka, t.ex. intressepolitiska frågor, tycker Willy Wänerskär.

DDF grundades 1913 och har en speciell plats i den svenska dövrörelsen. Några exempel: här har stora dövsprofiler som Lars Kruth och Anders "Gum" Andersson bott. I Leksand finns landets första teckenspråkiga folkhögskola, Västansviks folkhögskola, bildad 1969. Sveriges Dövas Riksförbund har sitt säte i just Leksand. Hundratals tv-program på teckenspråk har producerats i Dalarna genom SVT Teckenspråk. I dag har DDF drygt 220 medlemmar. De flesta bor i "triangeln" Leksand-Falun-Borlänge.

– Vi har haft ett konstant in- och utflöde av medlemmar de senaste åren. Och vi kan stolt säga att vi har en jämn åldersfördelning,

säger Ingvar Edwall, kassör. Just nu är 34 medlemmar under 30 år och 33 medlemmar över 65 år.

Ekonomi är god. Föreningen har en anställd kanslist, Maja Hellöre. Det är en heltidstjänst men just nu är den på 75% enligt hennes önskemål. Även om föreningen är stabil berättar hon att man måste komma på roliga och intressanta aktiviteter så att folk vill komma till föreningslokalen "Dövtorget" i Leksands centrum. Förutom att klubbarna har sina egna aktiviteter under veckan så brukar föreningen ha öppet på onsdagskvällar.

– Det kan till exempel vara att vi har en utländsk mat-afton där medlemmar får prova på olika rätter som lagas av medlemmar som kommer från andra länder, säger Maja Hellöre.

– Vi har också ibland information och föreläsning, t.ex. om vårt biståndsprojekt i Nepal och riksdagsvalet, berättar Ingvar Edwall.

Sedan har DDF också traditionella sammankomster som alltid drar mycket folk: års- och länsmöten och kombinerad jul- och luciafest.

Ni har en hemsida som inte uppdateras. Varför inte?

– Hemsidan uppdateras inte av olika skäl. Ett är att vi inte fått utbildning i hur vi ska använda den. Men vi ska släppa en ny hemsida inom snar framtid, säger Maja Hellöre.

Föreningen har dock en Facebook-sida som uppdateras.

Hur ser ni på framtiden för DDF?

– Vi ser ljus på framtiden. Vi hoppas kunna få behålla den här lokalen i ... ja 150 år! Många medlemmar trivs här, berättar Maja Hellöre.

Ett orosmoln är att de under de senaste åren har märkt att det blivit lite svårare att få folk att ställa upp i styrelsevalet.

– Flera medlemmar är mer intresserade av att sitta i någon av klubbstyrelserna än i dövföreningsstyrelsen. Det är dock positivt att de har stort engagemang för sin respektive klubb så de kanske blir mer villiga att sitta i dövföreningsstyrelsen sedan, säger Ingvar Edwall.

TEXT & FOTO: NICLAS BJÖRKSTRAND & NICLAS MARTINSSON

FOTO: TOMAS KOLD/RIKSTEATERN

1

FOTO: SVT

2

FOTO: SVT

3

Här är ditt 2017

Här bjuder Dövas Tidning på ett urval döv- och teckenspråksrelaterade händelser under året. Bland annat väntar Deaflympics, en extralång Dövas dag och Mästarnas mästare i vilket basketstjärnan Cissi Ferm deltar. Mycket nöje!

TV:

Hela vår- och höstterminen: Lilla Aktuellt teckenspråk

Ett nyhetsprogram för barn & ungdomar som tar upp några av veckans viktigaste händelser. Sänds på fredagar kl 14.45 i Barnkanalen.

19 februari: Seriestart för Skoteräventyret

Ett reality- och underhållningsprogram om ungdomar som tar skoterkörkort och sedan åker en av skoterlederna i fjällvärlden. Sänds söndagar kl 18.00 i SVT2.

2

11 mars: Seriestart för CykelOskar

CykelOskar är måttligt intresserad av att reparera cyklar. Han vill hellre umgås med kunder, prata minnen och berätta historier. Sänds på lördagar kl 13.30 i Barnkanalen. Nya avsnitt sänds i september.

5 mars: Seriestart för Mästarnas mästare

Cissi Ferm tävlar tillsammans med andra f.d. stora idrottare. Sänds på söndagar i SVT1 kl 20. Två olika lag deltar. Cissi Ferm tillhör grupp 2 som kommer först i avsnitt 5. Det visas den 2 april. I de två sista avsnitten är det semifinal & final. Heja Cissi Ferm!

3

14 mars: Seriestart för Hockeylaget

I programmet följer man IK Hephatas hockeylag. Hur går det för dem efter en dyster fjolårssäsong? Sänds i SVT2 på tisdagar kl 22.15.

9 april: Perfektion

SVT Teckenspråk visar Riksteaterns Tyst Teaters dansföreställning, Perfektion, kl 18 i SVT2.

16 april: Ays resa

Anna "Ay" Trollhjärta ger sig ut på en kryssning i Karibien för personer med dövblindhet. Visas i SVT2 kl 18 den 16 och 23 april.

28 maj: Seriestart för Nya perspektiv

Olika aktuella ämnen tas upp och diskuteras, t.ex. dövidrott, sextrakasserier och äldreomsorg. Sänds kl 18.00 i SVT2 på söndagar.

10 juni: The Hammer

SVT visar filmen The Hammer om den döva brottaren Matt Hamills med- och motgångar i livet samt idoga träning som gjorde att han sedan vann stora mästerskap i USA. Sändningstid inte klar.

Hösten: En ny chans

Gabriella Della Morte Pålstam träffar personer som lämnar droger och kriminalitet bakom sig och försöker komma tillbaka till ett "vanligt" liv. Oklar sändningstid. Visas i SVT.

Hösten: Serie om biologi och kemi

UR bjuder på en ny serie om biologi och kemi där man på ett enkelt sätt förklarar grundbegrepp inom dessa begrepp. Oklar sändningstid.

Hösten: Småsagor på teckenspråk

UR visar småsagor på teckenspråk för de allra minsta. Oklar sändningstid.

Oktober: Livet som nysvensk

Fyra döva invandrandomar berättar hur livet som nysvensk blev. En fortsättning på serien Nysvenskar som sändes ifjol. Oklar sändningstid.

November: Bästa platsen

I programmet reser man runt i Sverige i en husbil och besöker barn i olika städer. Man lär känna landet utifrån barnens perspektiv. Oklar sändningstid.

November: Asså allvar

En programserie för ungdomar mellan 15 och 18 år där man vågar prata på allvar om känslor, erfarenheter och livet som ung.

12 november: Seriestart för Profilerna

Profilerna är tillbaka med sex program där man får följa fyra teckenspråkiga profiler som träffas och gör olika saker i Göteborgs norra skärgård. Kl 18.00, SVT2.

KULTUR:

1

2 mars: Här och nu

Riksteaterns Tyst Teater bjuder på ett interaktivt och kreativt äventyr med barnen i huvudrollerna. Tillsammans med Kim och Tim utforskar publiken sina sinnen och de fem elementen. Sverigeturné med start den 2 mars.

7 juli: Bernardas hus

Det är 1930-tal på den spanska landsbygden. Modern låser in sina fem döttrar och sig själv i bostaden, en katastrof för de giftaslystna och snart överåriga dottrarna. Produktionen är ett samarbete mellan Tyst Teater, norska Teater Manu och finska Teatteri Totti. Premiär under festivalen Clin d'Oeil i Reims, Frankrike den 7 juli. Turné i Sverige under hösten.

24-25 november: Dövfilmfestival i Stockholm

Stockholms Dövas Förenings arrangemang, Dövfilmfestival, firar 18-årsjubileum och blir därmed myndig. Som vanligt bjuds besökarna på filmer och dokumentärer från när och fjärran.

ÖVRIGT:

14 maj: Teckenspråkets dag

I år är det 36 år sedan det svenska teckenspråket blev erkänt av riksdagen som dövas första språk. Högtiden firas på flera platser i landet.

15 juni: Konferens "Bra start i livet"

SDR ordnar en heldagskonferens, "Bra start i livet", i Sollentuna norr om Stockholm. Läs mer på sid. 27.

16-18 juni: SDR:s kongress i Sollentuna

Då ska bl.a. en ny styrelse väljas in och beslut tas om vad förbundet ska jobba med de fyra kommande åren. Kongressen livesänds.

7-12 juli: Schack-EM i Lund

I sommar arrangeras Schack-EM för döva män, kvinnor, seniorer och personer med dövblindhet.

20-24 september: Dövas dag i Jönköping

Årets Dövas dag-arrangemang är extra långt och ovanligt digert. Det är fem dagar långt istället för tre som brukligt. En rad aktiviteter erbjuds, t.ex. yoga, fisketävling och träff för döva egenföretagare. Traditionella inslag finns också: utställning, pubkvällar och föreläsningar m.m. En av föreläsarna är WFD:s ordförande Colin Allen.

5-8 oktober: European Deaf Youth Capital

Stockholm förvandlas till en tillfällig huvudstad för döva ungdomar från Europa. Det är i samband med European Union of the Deaf Youths 30-årsjubileum, som Stockholms Dövas Ungdomsråd arrangerar i samarbete med EUDY.

FOTO: GABRIELLA DELLA MORTE PÅLSTAM/SDI

Otto Kingstedt kommer att tävla i löpning under Deaflympics.

SPORT:

1 april: IK Hephata 125 år

Världens äldsta dövidrottsklubb, IK Hephata i Stockholm, fyller 125 år den 1 april. Då arrangeras en stor fest med underhållning på Münchenbryggeriet klockan 18.

20-21 maj: Skol-SM i Härnösand

25-28 maj: Svenska Dövidrottsspelen i Härnösand

Det kommer då att tävlas i badminton, fotboll och orientering med flera.

18-31 juli: Deaflympics i Turkiet

I år är det dags för sommar-Deaflympics som äger rum i Samsun, Turkiet. Sverige har preliminärt anmält följande idrotter: bowling, friidrott, simning, orientering, cykel och golf. Basketdamerna och fotbollsherrarna är inte med i år eftersom de missade vidare avancemang från sitt EM-mästerskap respektive Deaflympics-kval.

1-3 september: tre-nationsturnering i fotboll

Går troligtvis av stapeln i Stockholm och är för damer och herrar.

Nov-/december: Nattcupen i Örebro

Döva ungdomar tävlar i innebandy natttid.

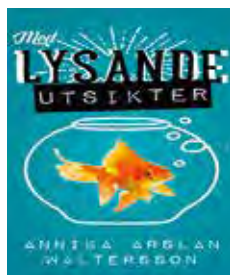
Diskbänksrealism med en skruvad touch

Med lysande utsikter av Annika Arslan Waltersson.

Antal sidor: 279

Förlag: Annika Arslan Waltersson

Utgivningsår: 2016

Den här boken utspelar sig på en arbetsförmedling i Borås under en höst och vinter. Det kanske inte låter så sexigt och det är det inte heller. Det är ändå faktiskt en något otippat rolig miljö att skildra i en roman och om detta varit en film hade jag nog kallat den diskbänksrealism med en skruvad touch. Boken berättar om Gunilla, en medelålders något rundlagd änka, som jobbar som arbetsförmedlare och kämpar med tillvaron efter en längre sjukskrivning för utmattningsdepression. Hon får en ny kollega som hon inledningsvis ska handleda, Margit. Margit är en ung och ambitiös tjej med rött hår, gröna kläder och en döv arbetslös sambo, Calle. Vi får följa de båda kvinnornas kamp mot regler och begränsningar i systemet som de båda, var och en på sitt sätt, tacklar lite utanför boxen vilket senare får konsekvenser, både positiva och negativa. Boken är välskriven

och har ett väldigt brokigt och fint persongalleri. Vi får lära känna Gunilla, Margit, Calle samt deras anhöriga och kunder på Arbetsförmedlingen. Var och en med egna bakgrunder, tankar och funderingar i ett socialrealistiskt och byråkratiskt Sverige. Författaren väver in händelser såsom tsunamin i Thailand och berättar om hur individer fortfarande bär på minnen därifrån. Margits sambo Calle har blivit döv efter en olyckshändelse i tonåren och är nu teckenspråkig. I bokens eftertexter kan man läsa att det finns en verklighetens Calle som dykt upp som "gubben i lådan" och svarat på många av författarens frågor. Calle beskrivs i boken som en individ som alla andra. Jag hade, speciellt i början av boken, svårt att se och föreställa mig hur han uttrycker sig på teckenspråk utifrån de beskrivningar som finns vilket gjorde att jag tidigt i läsningen drog slutsatsen att författaren inte själv är teckenspråkskunnig. Däremot finns det andra mer trovärdiga beskrivningar av Calles och Margits kommunikation och hur ögon och kroppsspråk används. Jag kan inte relatera till alla Calles funderingar kring sin dövhet och hörandenormer, men så är ju döva ingen homogen grupp heller och tur är väl det.

YLVA BJÖRKLUND

Fin historia om dysfunktionella bröder

Min bror monstret

Författare: Mårten Sandén

Antal sidor: 172

Förlag: Rabén & Sjögren

Utgivningsår: 2016

När morsan dör och farsan försvinner blir femtonåriga Benjamin föräldralös och tvingas träda in i föräldrarollen eftersom han blir lämnad ensam med sin döva, funktionshindrade storebror. Storebror utgör en stor del av boken men har inte ens ett tilltalsnamn i boken. Han kallas bara för min bror. Alla är rädda för storebror eftersom han är enorm, ser farlig ut och har ett stenansikte i alla situationer. Det är bara Benjamin själv som vet att storebror i själva verket knappt klarar av något. Han kan inte åka buss, kan inte laga mat, behöver hjälp med tandborstningen och nattningen. Bröderna har inget etablerat teckenspråk, de använder bara enkla tecken som de lärt sig av damen på institutet. När tecknen inte räcker till hittar Benjamin på egna. Benjamin, ensam och mobbad kille, råkar hamna i fel krets. Men

när han upptäcker att gangstermedlemmarna blir rädda när de möter hans storebror börjar han se det som en tillgång. Genom att han lånar ut sin storebror vid farliga "möten" och säger till honom vad han ska göra med hjälp av hemliga tecken tjänar de plötsligt mycket pengar. Storebror blir en typ av livvakt och "svarar" andra gangstermedlemmar genom att nicka vid rätt tillfälle när Benjamin sparkar lätt på hans fot. Det har de övat på hemma. Men sen börjar det gå åt fel håll.

Min bror monstret är en fin historia om relationen mellan två dysfunktionella bröder. Boken handlar om en ung kille som tvingas bli vuxen och ta ansvar, fattigdom och längtan efter kärlek. Författaren Mårten Sandén förklarar för DT att han ville att bröderna skulle kunna kommunicera med varandra, trots storebroderns funktionsnedsättning, så han funderade på hur han skulle lösa det. "Dövheten och teckenspråket blev en lösning inte bara på det problemet, utan också på hur de skulle kunna hålla broderns kärleksfulla natur hemlig för omvärlden. Dessutom tyckte jag att det "hemliga" språket förstärkte brödernas relation, och även att det gjorde brodern mer kompetent", skriver Mårten Sandén i ett mejl.

MOA GÄRDENFORS

Missa inte Desirée Stensdotters boktips på dovastidning.se

Dövrörelsens smultronställen

Planerar du en semestertripp med familj eller vänner? Eller behöver du övernattning vid besök i någon av dessa orter?

Passa på att bo på någon av dessa fritidsanläggningar! De finns från Hässleholm i söder till Alnö, utanför Sundsvall, i norr. Här finns kontaktuppgifter för anläggningarna.

Carlstorp (*Kalmar Läns Dövas Förening*)

Information och bokning

Åke Lundberg, sms 070-267 45 95 / e-post: ake-lundberg@live.se

Lena Nilsson, sms 073-511 97 73

Gästhem Västankvik (*Carlborgsons gård, Västankviks folkhögskola*)

Information och bokning

e-post: info@vastankviksfhs.se

webbplats: www.vastankviksfhs.se

Sjöstranden (*Dövas Förening "Göingen" i Hässleholm*)

Information och bokning

Ulla Wittesjö, sms 073-326 72 32

Slädaviken (*Medelpads Dövas Förening*)

Information och bokning

e-post: mdf.slada@gmail.com, mobil/sms 070-394 27 88

Solhem (*Göteborgs Dövas Förening*)

Information och bokning

mobil/sms 076-165 08 28, e-post: bokning.solhem@gmail.com

webbplats: www.gdf.sdr.org

För mer information, gå till www.sdr.org/fritidsanlaggning

Här är valberedningens förslag

I slutet av januari presenterade valberedningen sitt förslag till representanter i förbundsstyrelsen för perioden 2017 till 2021. Här är de föreslagna namnen, med valberedningens motivering.

Förbundsordförande: Ola Lundström, Stockholm

Han har varit aktiv i föreningslivet länge och brinner särskilt för barns rätt till teckenspråk och en bra utbildning. Tolkfrågor och rätten till tolk i arbetslivet är också en fråga som han vill arbeta hårt för. Han vill också fortsätta det påbörjade förändringsarbetet inom SDR så att organisationen blir stark. Medlemmar och föreningar ska känna att SDR är vår gemensamma organisation.

Vice förbundsordförande: Anne-Maj Magnström, Leksand

Hon har suttit i SDR:s styrelse och haft fokus på information, tillgänglighet och tolkfrågor. Tolkfrågan är något som måste lösas. Hennes hjärtefrågor är teknik, kommunikation och information som tillsammans kan innebära en förbättrad tillgänglighet för döva. Hon har jobbat med dessa frågor hittills och vill fortsätta detta arbete.

Ledamot: Malin Kvitvaer, Stockholm

Hon har varit engagerad i SDUF och feministfrågor samt har erfarenhet från organisationsarbete. Vi ser att hennes erfarenheter kan bli ett bra tillskott i SDR:s arbete och utveckling framöver. Hennes hjärtefrågor är genusfrågor, mångfald och jämställdhetsfrågor.

Ledamot: Johanna Björck, Norrköping

Hon vill fokusera på tolkfrågor och vill använda sociala medier för att få genomslagskraft i frågan. Hennes organisationserfarenhet grundades i Unga Hörselskadade, där hon tidigare varit aktiv. Hon har erfarenhet av att växa upp som hörselskadad och det är en sådan erfarenhet som vi behöver nu när dövrörelsen är i förändring. Vi anser att hon är lämplig till att sitta i SDR:s styrelse. Hon vill också arbeta för att teckenspråk ska få en starkare ställning i samhället, genom bland annat bättre skydd i lagstiftningen.

Ledamot: Malin Törby Vuksa, Örebro

Hon har suttit i styrelsen och vill fortsätta bland annat med att ro i hamn SDR:s organisationsförändring och delta i utvecklingsarbetet. Hon vill arbeta för rätten till teckenspråk och höja ribban för arbetet, bland annat rätten till teckenspråk inom vård och omsorg, förskola och inom utbildning. Tolkfrågan är också en fråga som hon vill arbeta med. Genom förbättrad tillgång till tolk i utbildning och arbetsmarknad blir situationen bättre för döva. Hon vill arbeta för att få bort de brister som finns inom det sociala området.

Ledamot: Louise "Lolo" Danielsson, Stockholm

Hon sitter i styrelsen nu och vi föreslår att hon fortsätter. Hon har drivit kulturfrågor, däribland dövas kulturarv och vill jobba med hållbarhet för teckenspråk, precis som det framgår i SDR:s kongresstema. Internationella frågor ligger henne varmt om hjärtat och sitter nu, och hon avser att fortsätta i EUD:s styrelse, där hon nu sitter. Det är en bra koppling till SDR och knyter oss samman till WFD. Hon vill också fortsätta arbeta med SDR:s bistandsfrågor.

Ledamot: vakant

Teckenspråk
– en hållbar framtid

SDR KONGRESS 16-18 JUNI 2017, SOLLENTUNA

Genom ett gemensamt och socialt ansvarstagande kan vi tillsammans skapa ett samhälle där teckenspråk är självklart. I en hållbar framtid ser vi ett samhälle där rätten till språk, kommunikation, utveckling och delaktighet säkerställs, både för vår generation och för kommande generationer.

Allt om kongressen finns på www.sdrkongress.org

Hallå där, SDR-valberedningens ordförande, Joakim Hagelin Adeby

Hur har valberedningens arbete gått?

– Det har inte varit helt lätt att få till en bra och kompetent styrelse. Vi har frågat många som vi gärna velat ha med i styrelsen men som av olika skäl tackat nej. Det finns flera som är intresserade av att sitta i styrelsen men de har sagt att de t.ex. vill avvakta till nästa kongress

2021 eller känner att tiden inte räcker till just nu.

Hur många tillfrågade har tackat nej?

– 26 personer.

Hur kommer det sig att ni föreslår Ola Lundström som ordförande?

– Vi ser att Ola har ett brinnande och genuint intresse för olika frågor som SDR arbetar med, framförallt rätten till teckenspråk i skolan och genom hela livet. Han har en stark vilja att det ska hända något och kan ha en tuff ton när det behövs, gentemot beslutsfattare och politiker. Han har också god kännedom om hur det är att vara aktiv i såväl en liten som en stor dövförening. Själv har han suttit i styrelsen för bland annat Dalarnas Dövas Förening och Y-läns Dövas Förbund. Nu är han ordförande för Stockholms Dövas Förening.

Ni föreslår fem kvinnor och en man. Vad beror denna skeva könsfördelning på?

– Flera bra män som vi tror på har tyvärr av olika anledningar tackat nej. Självklart ska vi i valberedningen sträva efter att styrelsen ska ha en bra geografisk spridning, ålders- och könsfördelning. Men det är inte alltid vi lyckas.

Det viktigaste för oss är att vi föreslår sex kompetenta personer. Vi hoppas dock att den sjunde platsen som är vakant tas över av en man.

Vid förra kongressen valdes nio personer in i SDR:s styrelse. Nu föreslår ni att styrelsen ska ha två medlemmar färre. Ändå är den sjunde platsen vakant. Hur kommer det sig?

– Vi hade flera bra namn och hoppades in i det sista att någon av dem skulle säga ja. Men så tyvärr sa alla nej. Vi känner att vi har ansvar att föreslå en styrelse som vi tror på. Därför hade det känts fel att lägga till en person bara för att fylla den vakanta platsen.

Alla dövföreningar är välkomna att skicka in namnförslag på den sjunde styrelsemedlemmen. Vi i valberedningen fortsätter vårt arbete fram till kongressen. Sedan får kongressen säga sitt.

NICLAS MARTINSSON

(Den här intervjun publicerades på dovastidning.se 31 jan.)

MEGA MIND

Extra tillgängligt nöje för nyfikna

Vid utforskningsstationerna är informationen teckentolkad, och signalhunden är välkommen in. Nyfiken? Börja besöket på www.megamind.se.

I SAMARBETE MED:

TEKNISKA MUSEET

Döv kvinnomakt i Europa

Under en helg i januari deltog jag i en workshop på Ål folkhögskola i Norge där vi diskuterade döva kvinnors situation i Europa. Grundidén till workshopen kom fram under en middag efter European Union of the Deafs (EUD) generalförsamling i maj 2016 i Scheveningen, Nederländerna där flera kvinnor satt och diskuterade deras upplevelser av dagens generalförsamling. Det var två kvinnor som kandiderade till styrelsen och en blev invald tillsammans med fyra män. Där kan vi börja fundera på hur utfallet hade blivit om fem kvinnor kandiderade till EUD:s styrelse. Är det ett strukturellt problem eller har vi helt enkelt brist på lämpliga döva kvinnor? Det sistnämnda tror jag inte alls på. Vad kan då problemet vara och vad kan vi göra åt det?

Workshopen var startskottet för ett arbete med fokus på Europas kvinnor. Ett av de målen som definierades under helgen var att bilda en arbetsgrupp Gender equality med fokus på jämställdhetsarbete. Liisa Kauppinen har många års erfarenhet av att sitta med i styrelser och kämpa för dövas rättigheter. Hon berättade under helgen om hennes olika upplevelser som generalsekreterare i World Federation of the Deaf (WFD) medan ordförande var en man. Hur är det att slåss för dövas rättigheter och samtidigt slåss för döva kvinnors rättigheter? Hon lyfte attityder runt om i världen med de olika kulturer och hur viktigt det var med förebilder.

Under helgen lyftes kvinnokonventionen, förkortad CEDAW. Konventionen trädde i kraft för 38 år sedan och fortfarande idag har inte alla FN:s medlemsländer signerat den. Kvinnokonventionen står för avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor. Definitionen av diskriminering är när kvinnor har sämre möjligheter eller blir sämre behandlade än män.

Deaf Women Movement är en aktion på individuell nivå. Vi ska börja använda hashtaggen #deafwomenmovement för att förstärka kvinnors situation i Europa och världen. Målet är att inkludera kvinnor i EUD:s viktiga arbete och därmed skapa medvetenhet hos kvinnorna om deras rättigheter och styrka. Det behövs ett bra forum där kvinnor kan mötas på lika villkor och utbyta erfarenheter samt diskutera frågor som berör dem. Är det något vi ska börja med här i Sverige också?

Ett par exempel på kvinnomakt när den är som bäst: Dövas kvinnoförening i Stockholm via Lena Johansmide tog striden för rättigheten att välja teckenspråkstolk till förlossningar i Västra Götaland där problemet uppmärksammats i media, bland annat i Dövas tidning. 2013 var året då valberedningen nominerade Hanna Sejlitz till förbundsordförande för SDR.

Som det sista dövförbundet i Norden fick SDR sin första kvinnliga ordförande, efter 91 år av mansstyre. Nu har vi inte Hanna kvar på ordförandeposten. När får vi se en kvinna där igen?

Vi har nu fått ta del av valberedningens förslag till SDR:s nya förbundsstyrelse inför kongressen 2017. Förslaget består av fem kvinnor och en man. Under kongressen kan allt hända men det ser ljus ut åtminstone för kvinnorna. Desto fler som kandiderar från en grupp, desto större möjlighet för gruppen att bli representerad.

JOHANNA CARLSSON, STYRELSELEDAMOT

PÅ GÅNG I SDR

26/2 SDR fyller 95 år!
3-4/3 Förbundsstyrelsens sammanträde
15/3 Inför kongressen: Kongresshandlingar skickas ut
29/3 Lika Unikastyrelsemöte
30/3-3/4 Dövas Nordiska Råd
31/3 Inför 15-16/6: Sista anmälningssdag för utställare

7-9/4 Kurs "Engagera dig!" på Västansviks folkhögskola
16/4 Inför kongressen: Sista anmälningssdag för ombud
30/4 Senaste anmälningssdag till konferens och föreläsning
14/5 Teckenspråkets dag
16/5 Inför kongressen: Kongresshandlingar skickas ut
20-21/5 EUD:s generalförsamling

Kontakta oss
Rissneleden 138, 5 tr.
174 57 Sundbyberg
Tel vx: 08-442 14 61

Box 300, 793 27 Leksand
Tel vx: 0247-140 65

sdr@sdr.org
www.sdr.org
Bildtelefon: sdr@ectalk.se

Tf förbundsordförande
henrik.sundqvist@sdr.org
073-530 72 07 (sms)

Kommunikationsansvarig
jenny.ek@sdr.org
073-530 84 34 (sms)

Försäljning
shop@sdr.org
Tel vx: 0247-140 65

Bli medlem
medlem@sdr.org

FirstClass
fc@sdr.org

Stöd oss
SDR pg. 90 00 24-1

Sveriges Dövas Pensionärsförbund
info@sdpf.se

Västansviks folkhögskola
info@vastansviksfhs.se
www.vastansviksfhs.se

Uppskattat deltagande på SAS-dagen

● SDR deltog med utställning och representation på Audiologisk dag, arrangerat av Svenska Audiologiska Sällskapet, i Göteborg den 21 november. Förutom information om teckenspråk och vår verksamhet passade vi på att sprida information om vår kommande konferens "Bra start i livet" den 15 juni 2017. Vi tog del av intressanta föreläsningar, träffade många nyckelpersoner inom hörselvård och hörselverksamheten samt informerade om SDR:s satsning "Bra start i livet".

Patrik Nordell under SAS-dagen.

Kritik mot förslag om dövas utbildning

● SDR och SDUF har gjort ett gemensamt remissvar på betänkandet "Samordning, ansvar och kommunikation – vägen till ökad kvalitet i utbildningen för elever med vissa funktionsnedsättningar" (SOU 2016:46). Viser att det finns flera förslag i positiv riktning, men vi är mycket kritiska till flera av utredningens förslag som vi ser kommer att innebära kraftiga försämringar och begränsningar i döva och hörselskadade barn och ungdomars rätt till teckenspråk och undervisning i en skolmiljö som bäst gynnar deras utbildning och sociala utveckling. Remissvaret och en summering på teckenspråk finns på www.sdr.org.

Viktig framgång i frågan om VMA

● Regeringen har tagit fram ett viktigt och positivt förslag om VMA (Viktigt Meddelande till Allmänheten) genom SMS. Förslaget innebär att mobiloperatörerna får behandla uppgifter om var mobiltelefonerna finns för att kunna möjliggöra ett VMA genom sms som tar hänsyn till var vi befinner oss. SDR har arbetat med frågan under många år och nu har vårt arbete gett resultat!

Givande tolkseminarium

● SDR arrangerade ett seminarium den 26 november för våra länsföreningar/länsförbund om tolkfrågor. Utöver åtta representanter från föreningarna/länsförbunden medverkade också Henrik Sundqvist, Hanna Sejlitz och Åsa Henningsson från SDR. Seminariet var givande och lyfte bland annat lagstiftning som berör teckenspråkstolkning, tolktjänstutredningen, situationen kring tolk i arbetslivet, tolkupphandlingar och kvalitet samt diskussioner om hur samverkan upplevs mellan tolkcentralerna och brukarråden. Vi diskuterade också vilka gemensamma frågor vi har och hur vi kan samarbeta för att lyfta dem tillsammans.

Statsbidrag till folkhögskolor

● Myndigheten för Yrkeshögskolan, MYH, har tagit beslut om att ge statsbidrag till Fellingsbro folkhögskola, Södertörns folkhögskola och Västansviks folkhögskola för utbildningar för teckenspråkstolkar och dövblindtolkar. Övriga skolor kommer att fasas ut i takt med att deras nuvarande studenter utexamineras. Beslutet innebär att antalet folkhögskolor med tolkutbildning successivt minskar från sju till tre. MYH grundar sin bedömning om minskat behov av tolkutbildningar på Statskontorets rapport 2015 där man förutser ett minskat tolkbehov i framtiden. Statskontorets rapport fick kritik från SDR och andra intresseorganisationer för rapportens missvisande statistik och bristande målgruppsanalyser.

Strömbäcks folkhögskola i samarbete med Västansviks folkhögskola och Mo Gård Folkhögskola i Göteborg sökte om statsbidrag från MYH med målsättning att kunna etablera en permanent utbildning för döva tolkar och översättare. Detta var ett steg i SDR:s projekt "Utbildning för döva tolkar och översättare" men MYH avslog ansökan med motivering att de prioriterat teckenspråks- och dövblindtolkutbildningen för hörande. SDR och vårt projekt arbetar vidare med att söka andra vägar för att utbildningen ska kunna fortsätta.

Resolution om teckenspråk och tolkning

● Europaparlamentet har röstat för en resolution om teckenspråk och teckenspråkstolkning! Det innebär att EU i både sina beslut och inom egna verksamheter är skyldiga att följa konventionen, det vill säga erkänna teckenspråk som ett språk och erbjuda tolkning.

Information om medarbetare

● Några av SDR:s tjänster är nu tillsatta och därmed blir förbundet fullt bemannat enligt kansliets omorganisation. Till tjänsten som intressepolitisk strateg har SDR rekryterat Tobias Palmkvist som påbörjade sin tjänst den 20 februari. Som ekonomiansvarig och personaladministratör har vi anställt Rakel Burman. Charlotte Gustavsson jobbar som konferens- och kongressamordnare fram till den 30 juni. Tobias, Rakel och Charlotte - Varmt välkomna till SDR!

En av våra ordermottagare och packare Christine Hasselkrantz jobbar halvtid från 1 februari med SDR:s bokföring och ekonomiadministration. Hon fortsätter även att arbeta på försäljningsavdelningen.

Stig Kjellberg avtackades i december för sina mångåriga insatser på SDR, då hans sista anställningsdag var 31 december. Han kommer dock att ha några arbetsuppgifter inom förbundet under våren. Håkan Erixon avtackades i början av februari, även han har varit anställd på SDR under en lång tid. Stort tack till Stig och Håkan för era insatser!

Fördjupat samarbete i äldrefrågor

● SDR och SDP har kommit överens om att vi ska fördjupa vårt samarbete i äldrefrågor och redan under 2017 ska vi ha konkreta frågor att arbeta med tillsammans. Vi har också diskussioner om möjlig samverkan kring medlemshandtering. SDR ser fram emot samarbetet och anser att SDP och dess medlemmar har erfarenheter som är värdefulla i vårt arbete med äldrefrågor, till exempel teckenspråkig äldreomsorg.

Visste du att all information inför kongressen finns på www.sdrkongress.org?

Blir 2017 fredens år?

2017 är här. Vi lämnar 2016 bakom oss och har precis börjat gå in i ett nytt, oskrivet år. Den nytilträdde generalsekreteraren för Förenta Nationerna (FN), António Guterres, deklarerade på nyårsdagen att 2017 måste bli ett fredens år och avlade ett gemensamt nyårslofte med hela världen: "låt oss skapa fred före allt annat". Samtidigt började Sveriges ämbete i FN:s säkerhetsråd som utgör en viktig kanal för Sveriges humanitära arbete. Det fick mig att tänka på mänskliga rättigheter för oss döva som nog aldrig har varit så viktiga som nu. Får vi någonsin leva i fred?

I år är det exakt 10 års sen jag fick mitt svenska medborgarskap. Om jag ska vara ärlig så tar jag ibland saker för givet. Bland annat tjuvade jag om att de som engagerade sig i föreningslivet gjorde ingenting och jag struntade i att betala för medlemskortet jag fick i postlådan varje år. Flera år senare förstod jag att jag inte kan lägga mig i allt vad en förening gör och att jag inte alltid kan vänta mig att de ska tillfredsställa mina krav. Nu är jag aktiv i föreningslivet och brinner för det genom att ge tillbaka till Sverige som har gett så mycket för mig. Mitt nyårslofte är att finnas där för våra fantastiska ungdomsklubbar, forma vårt eget politiska program och sträva efter barnens rätt till teckenspråk.

Nu åter till fredens år. Vi har alltid tyckt att det är en självklarhet att vi har rätt till teckenspråk men nu kan vi inte ta det för givet nu när antalet specialskolor håller på att krympa och man förespråkar integration i skolor för hörande? Samma sak med regeringens lagförslag om vardagstolkning där arbetsgivaren

fortfarande måste betala för tolken. Det fick tummen ner av många organisationer. Barnkonventionen ska bli svensk lag men har de räknat med döva barn och ungdomars perspektiv? Det har funnits långa diskussioner om språklig deprivation och hemvägledning men var finns agerandet? Listan kan göras lång. Det är där SDUF kommer in i bilden och vi strävar efter att få leva i fred på samma villkor som vem som helst. Vi kan inte göra allt själva och därför behöver vi medlemmar som vårt stöd.

Nu till frågan. Vad är DITT nyårslofte? Mitt förslag: bli medlem hos oss!

DU kan göra skillnad genom att bli medlem hos Sveriges enda ungdomsförbund för döva. DU som medlem kommer att tillsammans med cirka 1000 andra medlemmar bidra till och förstärka dövungdomsrörelsens ställning i det civila samhället. DU kan vara gnistan till vårt eldsjälsarbete. DU leder och vi följer dig. Tillsammans kämpar vi för våra rättigheter. Det är då vi gör skillnad!

En för Alla, Alla för En.

LAITH FATHULLA,
FÖRBUNDSORDFÖRANDE

SDUF:s 50 årsbok 1966-2016

Vill du köpa eller beställa SDUF:s 50-årsjubileumsbok om dövungdomsrörelsen och SDUF som organisation under 50 år 1966-2016 fullspäckad med bilder, för endast 399 kr? Du har fortfarande chans! Beställ online på www.sduf.se/50-arsboken och välj om du vill få den levererad hem (med porto blir det 460 kr) eller hämta den hos SDUF:s kansli eller din lokala ungdomsklubb (399 kr). Tack för att du köper boken och därmed stödjer dövungdomsrörelsen!

Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Rissneleden 138, 5 tr
174 57 Sundbyberg
www.sduf.se

Mejla: kansli@sduf.se
Twitter: @_sduf
Facebook: Sveriges Dövas Ungdomsförbund

Föbundsordförande
Laith Foad Fathulla
laith@sduf.se

Stadskampen 2015. Foto: Christian Östgård

Stadskampen 2017

● Information från årets arrangör SDUR - Stockholms Dövas Ungdomsråd: Vi har bokat 35 platser Boda borg i Oxelösund. Varje ungdomsklubb får skicka 4 deltagare inklusive en ledare. *Preliminärt program:*

Fredag den 31 mars: Ankomst till Boda borg ca kl 18.00 eller senare. Vi bor tillsammans på ett vandrarhem inne i Boda borg. Kväll: lära känna varandra-lekar.

Lördag den 1 april: Vi tävlar inne i Boda borg och varje ungdomsklubb ska samla så många stämplor som möjligt! Kväll: filmmys!

Söndag den 2 april: Hemresa efter frukost.

Vad kostar det? SDUR står för allt i Oxelösund såsom logi, mat och aktiviteter. Resan till och från Oxelösund får ni, varje ungdomsklubb, ordna själva.

Anmälan: Senast 26 februari 2017 via er ungdomsklubb, och om ni skickar ett lag, då behöver vi allas namn samt eventuell specialkost.

Frågor? Ta kontakt med david@sdur.se eller SDUR:s mobil 070-355 59 98. Se Facebook för mer information: Stadskampen 2017.

Ungdomsklubbskonferens 2017

● Nästa ungdomsklubbskonferens blir av 21-23 april 2017 i Jönköping! Årets tema är #Tillsammansärvistarka! med sista anmälningdatum 6 mars. Är du intresserad? Anmäl dig via din lokala ungdomsklubb! Helgen kommer handla om hur din ungdomsklubb kan bli starkare. Hur värvar man fler medlemmar? Hur ordnar man en bra aktivitet och har bra marknadsföring så att fler kommer och man växer som klubb? Hur samarbetar man med andra ungdomsklubbar om en större gemensam aktivitet? Allt detta och mycket mer får du lära dig under helgen i centrala och vackra Jönköping, samtidigt som du får chansen att träffa och socialisera med andra döva ungdomar från hela Sverige!

Nordiskt juniorläger i Norge 2016

Anmäl dig till sommarläger 2017

● Det är dags för SDUF att ha sina sommarläger 2017! I år blir det tre läger för barn; Barnläger i Herrfallet för 6-12 år, Nordiskt Barnläger i Finland för 7-12 år och EUDY:s europeiska barnläger för 9-12 år i Slovakien. Sista anmälningdagen är 9 mars. Mer information som datum och prisuppgifter finns på vår hemsida: www.sduf.se - Verksamhet - Läger. Välkommen med anmälan för dig eller ert barn! För kännedom, så har vi två läger för juniorer (upp till 17 år), WFDY:s Junior Camp i Australien och Språkresa till Washington DC, USA, men anmälan till båda två är stängd nu.

Ansök jobb som ledare 2017!

● Jobba med barn och ge dem upplevelser och minnen för livet, samtidigt som du samlar arbetslivserfarenheter!

Våra krav är att du:

- är minst 18 år (vi tar även emot praktikanter från 16 år!)
- kan flytande teckenspråk
- kan internationella tecken (vid utländska läger)
- är medlem i SDUF (annars ansök om medlemskap på vår hemsida)
- deltar i vår obligatoriska lägerledarutbildningshelg 5-7 maj i Stockholm
- tycker det är roligt att jobba med barn och ungdomar!

Låter det som något för dig? Tveka inte att söka senast 9 mars på vår hemsida www.sduf.se - Verksamhet - Läger - Jobba som lägerledare.

VAD SOM HÄNDER I SDUF

Vår	Skolturné med information om SDUF:s verksamhet
Vår	Anslutna ungdomsklubbers respektive årsmöten
11-12/2	Styrelsemöte i Leksand
14/2	SPSM:s samrådsmöte om specialskolor i Örebro
15/2	Ordförandegruppsmöte i Stockholm
26/2	Deadline för anmälan till SDUR om Stadskampen
28/2	SPSM:s samrådsmöte med intresseorganisationer
1/3	SPSM Södra regionens intresseråd
6/3	Deadline för anmälan till Ungdomsklubbskonferens
6/3	SPSM:s samrådsmöte om specialskolor i Örebro

9/3	Deadline för anmälan/ansökan till sommarläger 2017
14/3	Studiekommittémöte med tema HBTO/funktionshinder
23-24/3	DNUR:s möte i Finland
24-26/3	Nordiskt ungdomsseminarium i Finland
27/3	Nordic Youth Workers i Finland
31/3-2/4	Stadskampen i Stockholm
7-9/4	2:a kurs i "Engagera dig!" på Västansviks folkhögskola
9-18/4	WFDYS Junior Camp i Australien
20-21/4	Styrelsemöte i Jönköping
21-23/4	Ungdomsklubbskonferens i Jönköping

Elever utan rätt till full kommunikation

I Sverige finns det skolmiljöer där elevernas språk nervärderas. Där elever nästan dagligen utesluts från att ta del av konversationer trots att det inte ska behöva vara så. Det handlar om teckenspråk i skolor för döva och hörselskadade elever. Om en hörande person som kan teckenspråk söker en tjänst i en dövskola så förväntar sig denna att rektorn kan teckenspråk. När personen blir kallad till en anställningsintervju så talar rektorn. Några döva fackliga representanter och lärare är också med på mötet. En teckenspråkstolk sitter bredvid rektorn och översätter.

Personen som är där på arbetsintervju blir överraskad av rektorns val av språk och tänker att teckenspråket värderas lägre än svenskan. Det visar att det är OK att tala i dövskolan, vilket påverkar skolmiljön mycket! När man ser skolläring eller lärare tala i korridoren eller på fikat under rasten så får man signalen att det är ok. Så när den nyanställda sätter sig bredvid en hörande kollega så börjar de konversera på tal. Det försvagar teckenspråkets ställning i skolan. Om hörande respekterar teckenspråk på en dövskola så använder de det språket. Att hörande anställda i dövskolan konverserar på tal eller att några döva lärare sänker språknivån när de tecknar med någon mindre teckenspråkskunnig kollega, visar att teckenspråksmiljön inte mår bra. Alla anställda, inklusive rektor, oavsett hörselstatus ska teckna i dövskolan.

Hur kan man bryta detta? Jo, det är mycket enkelt. Genom att anställa en rektor som är döv. Automatiskt kommer då teckenspråket att användas och personen som kommer på arbetsintervjun möter en rektor som tar intervjun direkt på teckenspråk, då får språket respekt. Personen under arbetsintervjun svarar på frågorna på teckenspråk. Sedan i korridorerna på rasterna så sprids språket automatiskt. När de hörande lärarna istället tecknar i korridoren så ges budskapet att det INTE är ok att tala i dövskolan. I klassrummet kan en lärare sticka in huvudet och teckna "Förlåt, får jag låna detta klassrum efter din lektion?".

Då kan eleverna ta del av konversationen och veta vad som sägs. Den där lilla informationen gör mycket. Eleverna ska i klassrummet, korridoren och matsalen få möjlighet att ta del av konversationerna. Det motsvarar den franska skolan. I korridoren pratar alla franska. Alla elever pratar franska. Och man känner att det finns ett gemensamt språk. Det borde även vara så i dövskolan. Idag sticker många hörande lärare in huvudet och talar med den andra läraren. Eleverna ser att lärarna pratar med varandra men vet inte vad de säger. Det är inte ok. Om ens överordnade använder teckenspråk så kommer den underordnade följa det. Det leder till att teckenspråkstolkar på sikt inte kommer att behövas, för teckenspråksmiljön kommer automatiskt att infinna sig.

Juni Sowell

Vi mötte glada döva i Bangladesh

I november varje år eller vartannat år brukar Anjum Begum resa till sin hemstad, Dhaka i Bangladesh. Där bor hennes släktingar. Jag följde med henne dit i november förra året.

Vi besökte bland annat Dövas hus i Dhaka. Där ligger det också en dövskola men hela området ska snart rivas. På området byggs en ny dövskola men det är ännu inte klart om Dövas hus också kommer att finnas kvar där. Elever från dövskolan brukar komma till Dövas hus för att umgås med äldre döva under sina raster. I området har Bangladeshs dövförbund också sitt kontor.

De på Dövas hus blev glada över att träffa någon som kom från Norden samt Anjum. Vi blev bjudna på gott te.

Vi åkte också till Kushtia ute på landet där Anjum föddes. Hon gick sedan på dövskolan i Dhaka. Vi hälsade på en dövförening. De hade problem med plåttaket då det hade ösregnat och vatten läckte in i lokalen. De ville bygga ett nytt tak. Så jag gav dem cirka 2000 daka (ca 200 svenska kronor) i bidrag. **Marie Lindbäck**

FOTO: TOMAS KOLD

Tack från oss

Tack för all omtanke som visats oss i samband med vår käre Per-Thomas Örlegårds bortgång med fina minnesord och minnesgåvor till Cancerfonden och Hjärnfonden.

Anneli Örlegård, Fredrik Örlegård, Petra och Henrik Eklund

Dövas Tidnings mångåriga annonssäljare bortgången

Björn Holmberg avled hastigt den 19 januari. Här tecknar vi ett porträtt av Björn, som under 50 år gjort betydelsefulla insatser för Dövas Tidning och SDR.

Utan Björn Holmberg, ingen Dövas Tidning. 1966 var han med och räddade utgivningen av SDR Kontakt, som tidningen då hette. Den var nedläggningshotad av två anledningar. SDR hade en ansträngd ekonomi då den egna kursgården Carlborgssons gård (i dag Västanviks folkhögskola) hade slukat mycket

pengar och annonsintäkterna successivt hade sjunkit. De ekonomiska bekymren, och det faktum att döva riskerade att bli utan en tidning, väckte uppmärksamhet i media. På den tiden var SDR Kontakt det enda medium som bevakade döv- och teckenspråksrelaterade frågor.

Björn Holmberg, bosatt i Hova, såg nyheten. Han ringde SDR och erbjöd sig att finansiera tidningen med annonser. Och därmed kunde SDR:s tidning fortsätta att utges.

Björn Holmbergs främsta egenskaper som annonssäljare var att han hade en god näsa för affärer och ett gott hjärta. För honom handlade det inte bara om att sälja och tjäna pengar utan också att upplysa om vikten av att stödja döva genom att annonsera i tidningen.

Andra egenskaper som utmärkte honom var att han var socialt begåvad, ödmjuk, hade glimten i ögat och ett stort tålamod. Han hade undersina över 50 års som annonssäljare för tidningen etablerat ett stort kontaktnätverk av vitt skilda företag och organisationer, allt från små lokalhandlare till stora multinationella bolag. Ibland kunde det vara tufft att som annonssäljare ringa runt och fråga om kunder var intresserade av att annonsera i tidningen. Men Björn Holmberg gav aldrig upp. Han fortsatte jobba och ringa sina trogna kunder in i det sista, 77 år gammal.

Björn knöt även andra skickliga säljare till sig under åren. Dottern Helena Holmberg och Birgitta Krüger är de som nu fortsätter som annonssäljare för DT.

Björn Holmberg har tillsammans med sina kolleger sålt annonser för miljontals kronor. Det är bland annat tack vare dessa intäkter som DT kunnat utges under alla år och SDR kunnat ha ett livfullt intressepolitiskt arbete.

DT och SDR är djupt tacksamma för Björn Holmbergs betydelsefulla insatser och enträgna arbete för tidningen och förbundet.

Efter sig lämnar Björn sin hustru Ulla, deras fyra barn, nio barnbarn och tre barnbarnsbarn. Vi deltar i sorgen och tänker på de närmast anhöriga.

Vi kommer att minnas Björn Holmberg med värme.

Här är Julkryss- & Tipselvan-vinnarna

Julkryss-vinnarna, som får två trisslotter var:

Britt Karmgård, Bandhagen

Kristian Obbarius, Örebro

Ulla-Britt Lööf, Sandviken

Tipselvan-vinnarna, som får två I love tsp-muggar var:

Johan Ottosson, Örnsköldsvik

Berit Jildenhed, Lidköping

Torvald Erlandsson, Växjö

Grattis säger vi på Dövas Tidning till alla vinnare!

Senaste nytt – besök dovastidning.se

Nordisk Dövas Pensionärsträff på Gotland 14-19 augusti 2017

Ni hälsas varmt välkomna till 23:e omgången av Nordisk Dövas Pensionärsträff i Visby på Gotland.

Paketpris = 6 500 kronor. Då ingår följande:

- *Båtresa tur och retur, från Nynäshamn eller Oskarshamn till Visby*
- *Hotell med frukost – 4 luncher – 3 middagar – sista kvällen bankett*
- *Stadsvandring med guidning*
- *Bussutflykt till Fårö + Lummelundagrottan*
- *Om man också vill besöka Ingemar Bergmans museum kostar det 150 kronor extra. Betalas på plats.*

Sista anmälningsdag 30 april 2017. Betalas in på SDP:s bankgiro: 5785-0398. Uppge deltagarnamn. För mer information om veckoprogrammet – kontakta Thyra Lindström eller Ingvar Edwall. E-post: thyra.lindstrom@gmail.com eller ingvar.edwall@sdrf.se

Även din värld krymper

Till den läkare som tog emot min tvååriga systerson Frej och min syster Paulina. Du frågade om Frej ska ha CI och hans mamma svarade nej. Då ifrågasatte du detta beslut och informerade om att runt 90 procent av alla döva barn opereras idag. Sedan sa du:

”Det innebär att i framtiden kommer dövvärlden att minska.”

Var det att ge ett välmenande råd i en utveckling som verkar vara ostoppt? Det har varit flera föräldrars främsta skäl att operera sina barn, inte för att dövvärlden i sig skulle vara otillräcklig men just för att det verkar som om det kommer bli färre och färre döva i framtiden. ”Jag vill inte att mitt barn ska bli ensamt”. Men nu kom detta välmenande råd inte från en orolig släkting, utan från dig som faktiskt aktivt bidrar till det som du själv påstår - ”i framtiden kommer dövvärlden att minska.” Det handlar inte om att du inte kan göra någonting åt det. Det handlar om att du har gjort ett val utifrån din övertygelse.

Du vill erbjuda någonting bättre än dövvärlden.

Varför tror du att döva barn får ett bättre liv som hörande och talande än som döv i dövvärlden? För att det blir så mycket lättare att klara sig i ett samhälle där nästan alla kan höra och tala? Om du tycker det är en utmärkt strategi borde den svenska staten även erbjuda alla andra denna möjlighet, eller hur? Att lösa samhällsproblemen genom att anpassa allt till majoriteten. Alla med utländska namn borde byta till ett svenskt för det har visat sig vara framgångsrikt för företagare och telefonförsäljare i Sverige. Eller om vi ska gå lika långt som man gör med döva barn och erbjuda kirurgiska ingrepp. Till exempel kan det svenska sjukvårdssystemet bekosta operationer så att svarta människor blir vita, så slipper de alla problem som de får dras med på grund av sin hudfärg...

Det finns mönster som upprepar sig om och om igen genom

historien när majoriteter eller personer i maktpositioner agerar på minoriteters bekostnad. Ett drag är att man drivs av en sådan stark tro på vad som är mänsklighetens bästa att man är beredd att göra ingrepp på andra som är annorlunda än man själv. Ett annat drag är att man inte är intresserad av att lyssna på den grupp man vill förändra eller rädda. Jag frågade Frejs mamma om du någon gång under ert samtal frågade om Frejs hälsa eller uppväxt, eller någonting annat som kunde antyda att han har en sämre livskvalité än hörande barn. Noll.

Har du någonsin frågat oss om vad vi tror är bäst för oss?

Jag har många gånger sett hörande personer rynka på ögonbrynen när de hör döva skratta, för det låter inte som ett vanligt skratt. När en hörande växer upp så justerar hon omedvetet sitt skratt genom att höra hur andra skrattar, för att passa in i omgivningen. Det döva skrattet har inte genomgått denna process. Om du lyssnar noga när du hör en döv skratta så får du höra ett okomprimerat, ärligt och så fylligt skratt. Så är det med dövvärlden, den är annorlunda än den hörandes men så full av liv.

Du säger att dövvärlden minskar. Ja, det är flera världar som krymper idag på grund av inreseförbud och hårdare gränskontroller. Likriktningen har den förmågan när vi slutar bejaka och hylla mångfalden.

Så även din värld krymper, varje gång du sätter skalpellen bakom ett dövt barns öra.

FILIP BURMAN vill betona att han inte är emot CI utan själva attityderna och vill lyfta fram att ett liv som döv utan hörselhjälpmedel är ett fullvärdigt liv.

Sommarjobb i Leksand – Västerviks folkhögskola

söker teckenspråkslärare och barnledare till sommarens kurser v. 30, 31 och 32

Skicka ansökan med CV till: info@vastanviksfhs.se före 15/3

Teckenspråkig studiemiljö i Leksand

Västerviks
folkhögskola

Bra start i livet

Torsdag 15 juni kl 9.00 - 17.00, Scandic Star i Sollentuna

Missa inte Sveriges Dövas Riksförbunds (SDR) konferens "Bra start i livet"! Den fokuserar på döva och hörselskadades barns språkutveckling och deras förutsättningar till en fullt stimulerande kognitiv utveckling. Konferensen vänder sig bl a till föräldrar till döva och hörselskadade barn, professionella inom döv/hörselområdet, myndigheter och organisationer.

Fyra forskare föreläser om aktuella forskningsresultat och föräldrar delar med sig av sina erfarenheter av hur stöd i språkutveckling och kommunikation ser ut idag.

Här presenterar vi föreläsarna & moderatorn:

Patrick Kermit

Professor i handikappvetenskap vid Institutet för socialt arbete och hälsovetenskap, NTNU, Trondheim, Norge.

Mary Rudner

Professor i Handikappvetenskap vid Institutionen för beteendevetenskap och lärande på Linnéuniversitetet och biträdande forskningsledare för Linnécentrum HEAD för forskning om hörsel och dövhet.

Ingela Holmström

Filosofie doktor, forskare och biträdande universitetslektor vid Institutionen för lingvistik på Stockholms universitet.

Liz Adams Lyngbäck

Vikarierande lektor på Specialpedagogiska institutionen vid Stockholms universitet och aktuell med avhandlingen "Experiences, networks and uncertainty: Parenting a child who uses a cochlear implant".

Dagens moderator:

Malin Johansson Kvitvaer

Genusvetare och projektledare på RFSU Stockholm.

Information om program och anmälan finns på sdrkongress.org

BARNPASSNING FINNS!

Extra! Föreläsning av Peter C. Hauser

Söndag 18 juni kl 13.30 - 16.00, Scandic Star i Sollentuna

Dr Peter C. Hauser är neuropsykolog, professor och föreståndare för Centrum för kognition och språk i Rochester, New York där hans team studerar språk och sociala faktorer som är viktiga för döva individer och deras utbildning, hälsa och välbefinnande. Han har internationellt presenterat och publicerat sitt arbete om vikten av teckenspråk. I denna föreläsning, som vänder sig till alla som är intresserade, fokuserar han på teckenspråkets betydelse för dövas kognitiva utveckling. **En uppskattad föreläsare som inte får missas!**

För anmälan: sdrkongress.org

Ge dig själv nya möjligheter!

Utbildningar för döva/hörselskadade och personer med dövblindhet:

- Allmän kurs med möjlighet till högskolebehörighet
- Allmän kurs med hälsoprofil/friluftsliv
- Allmän kurs med svenska som andra språk
- Allmän kurs för personer med dövblindhet
- Assistentutbildning
- Svenska för invandrare/Teckenspråk för invandrare, Sfi/Tfi i både Leksand och Stockholm. Skolan är godkänd av Skolinspektionen att utfärda betyg i Sfi.
- Teckenspråkslinje
- Korta kurser utifrån behov och önskemål

Utbildningar till hörande:

- Teckenspråkstolk- och dövblindtolkutbildning
- Teckenspråkslinje
- Korta kurser i teckenspråk

Uppdragsutbildningar/samverkanskurser:

- TUFF-teckenspråksutbildning för föräldrar till döva barn
- Mottagningsenhet för döva/hörselskadade asylsökande på uppdrag av Migrationsverket
- Korta kurser utifrån beställarens önskemål

Varmt välkommen!

Gratis
prova-på kurs
vecka 11

Anmälan och information: www.vastanviksfhs.se • Tel: 0247-641 30, 03 • E-post: kurs@vastanviksfhs.se
Bildtel: vastanvik.pers@sip.omnitor.se • [f](#) [i](#) Västansviks folkhögskola

Teckenspråkig studiemiljö i Leksand